

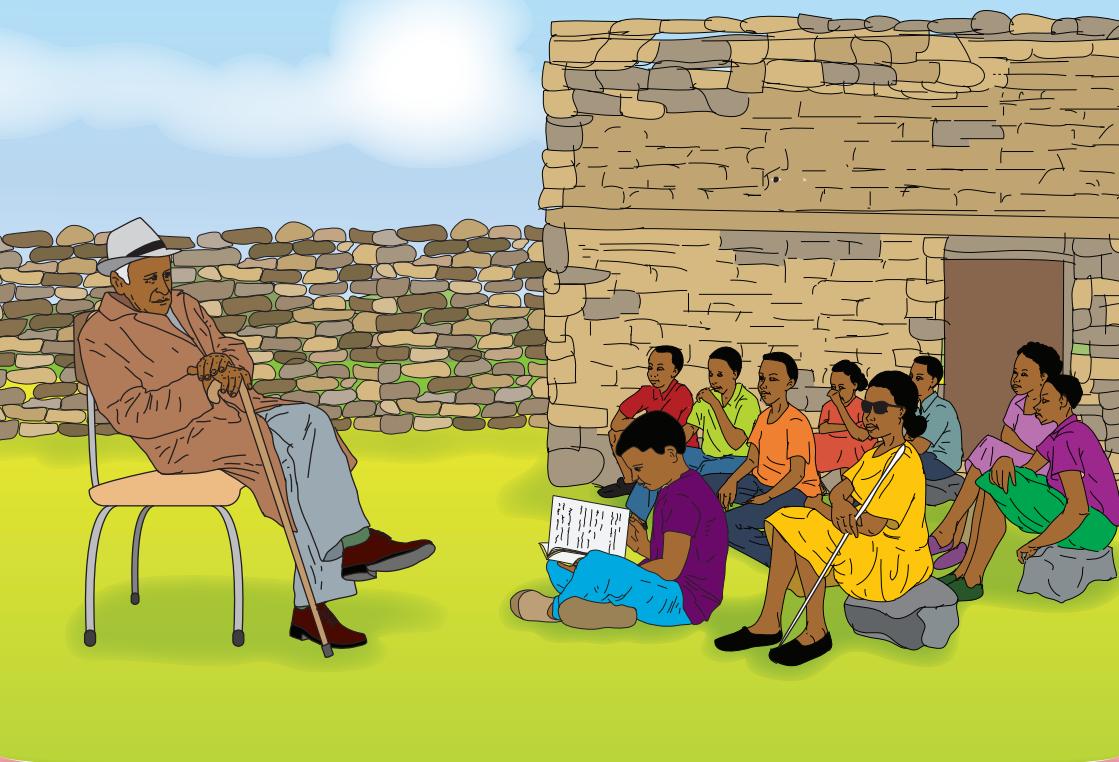
አበልታዊ

ቍናቁ ትግርኛ

3ኛ ክፍል

ሰመኑ 4 - 6

በርካዋ

እኩዎች አገልግሎት ታቦብ የምምሮች ከበ የ.አዲ.ኤ.አ.ሪ.ዳ.ሪ.
(USAID) በዘመን ስት ስት ተስተካክለው ሲሆን ዘመን (Save the
Children): መሸጻች ትምህርትን በይ ትምህርቱ ክልል ትግራይ
ተዳደሪያ ገተተው እየ::

2009 ዓ.ም.

The CC BY license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses>

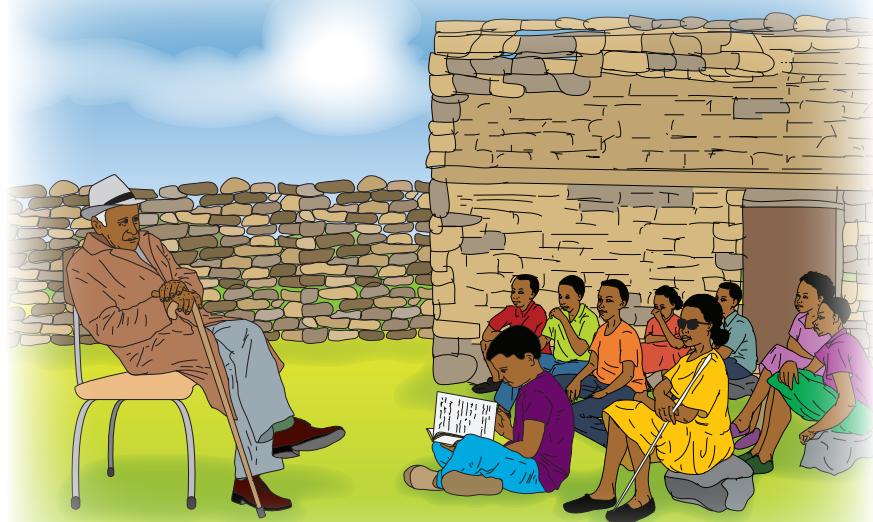
አሰጣጥ

ቍናቸ ተዘርሱ

3^ኛ ክፍል

ሰመን 4 - 6

ብርካዊ

መዘገበ ንመምህራን

እኔ መቆኅና በመስረት ሁኔታ ስርዓት ተምህርኑ ዘተዳለው አጋዥ ገባው እና:: ተምህር
ነኔ መቆኅና ተጠቃሚያ ክልሉታት ገባበኝ ምድማችን ገኩልበብ ይጋፍ መምህራን ወላደን
አድላይ እና:: ለለዘና ነኔ መቆኅና ቤተምህር ቁድማማ ምንጻብከጥም ወለማ በፊልግጥም እኩል
ምድላው ዘመኖባር ነዚም በሰበሰብ መምርከታታት አተማበሩ::

- ❖ ዘመኖማች ዘድልቶ ካገኘት አመካራርያ:: ገኩልነት:: ተምህር ገኩልምዎች
አድላው::
- ❖ ቁድማማ ገባበኝ ምድማማርከጥም እጥጥ ተምህር ስተቶታት ቁድማሙ ምድማማች ክምልሰ
ግበሩ::
- ❖ ነኔ ተተክና በግበአ ፍህሪ ምልከትን አገልልምን አንበበ::
- ❖ እና መወዳእታ፣ ስተቶታት ይከረ ምድማማች ክምልሰ ማበሩ::

ስተቶታት ቁድማሙ ገባበኝ

ነቱ ሆንታ ቁድማማ ምንጻብከጥም ነዚም በሰበሰብ
ስተቶታት መፈለሳ::

- 1 ይበታቸ ገረቤት በበኗል እንታይ እንታይ በገባ
እየ?
- 2 እብ ክበደኩጥም በነበሩ ዓይነት እንታይ
ይመክኩጥም?

ዶመኬና አዲ፡ ዕበታዊ ገረቤት

እዚህ መረጃ፡ መምህር አብነት ጥናና ተመክርል፡ እያሸ፡
መምህር አብነት፡ አብ ከባይና በነበሩን ካላ ስብ
ዘፈት-መምን ገረቤትና እየም፡፡ አብቱ ከባይ ጊዜው
እዋን ሰላምዎች በይፈልጎም የለን፡፡ መምህር አብነት
በባህራለም ተምስገነትን ዘኩል፡ በለዓለ ፍቅር በርካሪ
መላሽ ከምዝማኑ ገረቤትቱ ይዘረሰለም፡፡

እብ ስራሕ እብበነበራለ እዋን እብነታዊ መምህር
በዘመን በተደረጋሚ ተስለዋዣ እያሆ:: አገኝነት
በመምህር በጥናኝናዣ ገተሞች በፍቅር ይምህሩ::
በትምህርቱ ገዘዴዕስ በፍላይ ይከተዘተን የበረታት-0-3
ነይርም:: በዚ ክፍ እብ በምህሩለ ነበሩ በት ቤቶች
በመጀሪያው ስለዘይቤኖረ በባዓሙቱ ተስለማ ነይርም::

እንዳ መምህር እብነት ገዢል0-3 ገዢቦይት-3 ቤቶች
መቀበቻቱ አለው:: ይሰራ ገራታ ማውዣአም ካና ክብሉ
ስለዘይቤኖረ ምስ ቁልዕ ገራብት ክወልለ መረዳም::
መቀበቻቱ እናገባለ ቁልዕ ክብሉ ክነክንስ ይገበሩ:: “እኩ
ገብዕ ቤቶች እንዲ ስለዘይቤኖረ ክላት-ከ-ም ይቀይ
ገብዕት ክላት-ከ-ለይ እየ ነደልይ” ይብሉ::

እያሆ ቤቶች መቀበቻቱ ገዢነትበብ ወት-ኅ
ይፈጸመና:: መንበብ ክይንወጣም እውን መምህር እብነት
አንተ ገዢነት ገዢ ልልጥም እብኑ ካና መበለ ቤቶችን
መኖበር እመጀት-የ-ም እያሆ:: ገዢ-ለት-ኅ ቁልዕ ገራብት
ይሆ “እብ ገዢ መቀብ-ም እንበብ” ይብሉ::

ንስና ክፍ ነንበብ መቆከቻ እንተደለና እንዳ መምህር
እብነት ገዢይ:: ክነንበብ ገገዘኑም እንት-ዝከይ የመና

ይሳተሰ:: ከ·ለ· ገብ ዓብ ገበኩም እንት·ንከይድ “እንቁም
ንፃ·ዓት!” አለም በታክንስ ይችበለኝ:: እንተደ ዓይነት
መዕከፍ ካም እንደልይ ይሳቀኝ::

ዘድልየኝ መዕከፍ ካመይ ገበለ ማሸጊኑ ገልጻለም::
ደልየትና ማስፈልጎ:: ዓብቱ መዕከፍ በርከበለ በታ
ከይድም ክሳብ በምዕከራለኝ ዓይነት:: እኔ መዕከፍ ማስ
አምዕከራለኝ ደማ “የሩ በገዛባኝ እንበበ” ይበለኝ::
“እዚ እንበብከም ካልኝ መዕከፍ እንተደለትኝ እኝ
እና እበዚ በለትኝ ዓይነትና እኝ ክሳብ እኝ” አለም
የበረታኑው::

መምህር እኔ ገመረቃዎች መቆኅና ሂደም ከፋ ታባል
አይነትለምን:: ነኔ ገመረቃዎች መቆኅና በስርዓት
ከነጋቢ ይገበሩ:: የሚባኑ እንተተጠሪውም ደማ
ፈጻሚም “አዲሱ ይስ አይበለካም መቆኅና ፊ.ዘ.ካ.ም
ከፋ ከይትብሎ አ.ለክ.ም እየ:: እንተደረሰ.ሽ.ም ነኔ
በተዘዘመው መቆኅና መለሰከ.ም ካልኩ ገመረቃዎች
ውሰድ::” ይብሉ::

በዚህ የሚሸው እንተከላለኝ፤ ዘዴልየኝ መቆኅና
መረከኝ ክነጋቢ እውን ፍቃድ እየ:: እንብለኝ የስ
ወዳእኝ ነኔ ገመረቃዎች መቆኅና መለሰኝ ካልኩ ይስ
በበለኝ መቆኅና እንተሆልያ ጉቶችኝ:: ከደንመኝ
እንተለመ ወይ መቆኅዕቱ እንተወዳእኝ ከዚ አብ መረበአም
ንክንዋት ስለዘፈቻልኝ እንተይረበበኝ ጉዢዕ::

በፍላይ መደብ ህግናት እንተሂልያ መምህር አብነት ነት
መደብ ክንከታተለን ክንሰተኞን ይደለየ:: እኩ መደብ
ዘዴምረጋለ ስጥት ምስክስለ “አሁን መቆኅዬቱ አቋረጥኩም
ከላትኩም በስርዓት ከፌ በለ” ይበለና:: ከላትኩ አብቱ
ዘተመቻቻውልና ከፌ መበለ በበታና ሲባና በስርዓት
ንከታተለ:: እኩ መደብ እንትሆዣም፤ መምህር አብቱ
ትኩካቶ ቤተሻተተልኝም መደብ እንታይ ከምዝነበረ
ይቀኑ::

መምህር ከምዝካቱና ሰለጻፈልጥ ነት መደብ በዘመን
ተሻተሩልና ፍደ ፍደ ነጥበታት ሲባና እና ዘዴስቱ::
እንትካቱና ከላትኩ በዘመን ከምዝተሻተሉና
ንሽነፍልጥ ነገባልና እናተሞዳደምና ቤትንፃዣ ጽፍትና::
እንተሸነ ግኅ መምህር አብነት ከምዘዣ ብበለ ማህርኤ
እያደትውን::

መምህር መልሰ. የምሃብ እንት-ንቀዴድም “በርዓት አድለያ
እየ:: አዘጋጅ ከዚህ በበለ ምምናማል እብ ገዢነ ይዢ-ን
ቁጥል አይዢው-ንን አለ ነገረከ-ም ነይሩ እየ::” አለም
ይዢ-ርዕልና:: “እነ በስርዓት እንደአር በይ-ካረቦ ፍ.፩.ሙ^፩
አይፈልሁ-ምን:: ከምህር እንተ-ኩይኑ ስለ በይንደማማዕ
ከ-ለት-ከ-ም በበተራ እ-ክ-ም ክት-ካረቦ በለከ-ም” ይ-በለ-ና::

በድ-አራዳ መምህር እንት-ፈልና አሳሰና በበተራ
ንገልዕ:: መምህር አብነት “ንፃ-ዓት! ጊዜ-ዓት! ከምህር
እንት-ት-ከነት እነ ከመይ እስተገዢ እመሰለከ-ም:: በልቦ.
ተ-ኩታ-ቴልከ-ም ከምህር ይስ በዘዴል መልከዥ እንት-ት-ካረቦ.
ይ-ማ እገዛ ይስ ይ-በለና:: ይቀይ ተባረክ:: አዘጋጅ የጊ
መዕናዕት-ክ-ም እተው.” ይ-በለ-ናም ከ-ለት-ና ጊዜ-አስ::

መምህር በንብብ ስብሔት የእናገድዎን ወተኑ ለንበት
ለንበት የውዳደሩና:: ካክም ደረጃ ክፍልና ፊልም
ነጻዕልና ክንዋዳድር ይጠበና:: እብ ወዳድር ይበቃ
ዝዘጋበት ክኅ እብ ቁድማት አውጥኑ በምንካድ::
መቆከና ይስልሙ:: በዚ ክኅ ከላትና በለወና ጉዳታ
አቅራምና ለምምድ ጥበቃና ጥወቃድ ወዳድር ጉምርበ::

ለመሆኑ ለንበት ከብቶም መውዳደርተይ በምንበብ በለወ
ስለዝተረክበኩ እኔ ቁድማይ ወግኑ እየ:: ከላትና እብ
ተመሳሳይ ክፍል በለና ቁልዕት እንዲባና ወሰንውያኑና
“ኝ ለመሆኑ ጉዳዕ መንበብ ጥበቃና እና” አለመኑ::
ከምቱ ወተኑ ከገባዎች ነቱ ካክም መብረታትና በቅርቡ
መቆከና ክኅ በሽቦና ሰላምምኑ::

ምዕራፍ ክልተ፡ ደልየት መምህር አበነት

መምህር አበነት፡ ከብ ወዳድር ጥብብ ገለሰለ በፈትሮው
ገኘ ገሰኑ ነጋዕልና እንገባር ምት-ሕግጋዘን እያ፡፡
አብ ተመሳሳይ ክፍል እንመሂር ተምሂር ነጋዕልና
ዝከናተካሪያዎች ይመስኙና፡፡ አብ ዕረፍታዊ ስሜት አከቦም
“እስከ እዘዴ ከመይ ተረዳእነዚምዋ?” እ.ለም በምስክታት
ዘተረዳእ ቅልዓ ገኩልእ ተከሳጋዘን ውስጥ ይገብሩ፡፡

“ከ-ኢት-ኢት-ም ገብሄት ከት-ት-ት እንተደለዚ-ም ነጋዕልዚ-ም፤
ተካሪያዎች፤” እ.ለም ለብሩ ምት-ሕግጋዘን የረዳእና፡፡
“ወሸነ ቅልዓ አብ በት ተምህርታዊ ተመሂር በባግባእ

ንኩርዳኝ እንተደለየ ምስ ካልኝ ዓርብ ክረዳዎች አለም::
አዲ ነቱ ተሳሳ ክተቶን ከርድኝን እንተለው እየ በዘተው
ፍልጠት በረከብ” አሉም ምስኩረ ይህበና::

ንግድታይ እንተካርገን ከምባደለየ “ከለ ግዢ እዚ,
እንደሰር ትንበሩ ትምህርቱ ቅልል ይከውን፤” ይበለና::
“እንተተረዳዎች ከጥም፤ በትምህርት ከጥም ገኔ ባትን
በስራ ከጥም ያማማ ተፈተወቱ ትክነ፡፡ እብ በት
ትምህርቱ እውን ተመዳሪሁ ከጥም ሰለ በይርከብ
መምህራን ከጥም ይፈተወች ከጥም፡፡ ለዕለ እዚ ከዚ ገብሄት
እንትትከነ እትረክሰው ወዕሉት ትምህርቱ ለዕለ
የከውን፤” አሉም ሂጥለ ይበለ::

“እዚ ለምኑ እንት ባብይ ከዚ እብ በየከድኩ ከጥም
ከድኩ ከጥም ገባል ከጥም፤ ገኔ ከጥም፤ ተወውዹ፡፡ እብ
በአተወኩ ከጥም፤ በብልልታ ከርአ ከጥም ትሽሎሙ፡፡
በዚ ከዚ ነንባልና እንተካርገን ክንፈዳዎችን አለና
አሉ ከጥም ተለዓለ፡፡” እናበለ መምህር ወተና ከምዙለ በበለ
ምት አጠቃላይ ምት አጠቃላይ ለምኑ ከንገበር ከምባግባኝ
የምዕያና::

መጥህር “ወደፊ እና አይከነን” ስለዘይብሉ ገበረሰቦች
ቆልዓ ገረቤት ይከታተሉ:: እነ መንገዶ ገበረሰቦና
ቆልዕ ገረቤት “ትጥህርቱ ከመፈ እለው?” እለም
ይቀሩና:: ደጋታር ተምበሎም “እስከ እንታይ
ተማሃርከም” እለም ይርከሩ:: በዚያየት ካይተትካሁ
ደጋታር እንተረሰቦም “እኔ ስንጻና እና” እለም
ይሻርጓልና::

ከአትና ቀልዕት ገረቤት በትጥህርቱን ገፅዓት
ከንከውንን ዓባልናን ዓይገናን ክነውው ይደለዋ:: ከምዎ.
ገምናን ደማ ደጋታን መቅረብቱን በዚያየት ካተካሁ
ከምዎለምም ይነግሩና:: ፈጻሕንያቱ ደማ “እንደሳር
ደጋታን መቅረብቱን በዚያየት ሲተከመውም ገምናባብ
ፈለ ገብሉ ይገኘው፤ እንሰጣ እንሰጣ ይበለከም፤”
እለም የረዳኬና:: ገዢና እውን ፈጻሕርም በቻሕንብ
ገምበለ::

መምህር አብነት በሥራውቶም ካብ ገዢልእምም ነገሬት
አዲ፡ የሚከሰስ እየ፡ “በብ ተሳኔ በፍቅርን በካልየትን
ከነበርን ክተተጋገዘን እምበር ክበከለ የበለጥ” ይበለ፡፡
በዘመኑ የሚከናወች እንተተባለበና ዓምንታይ ከም
በተበከለና መቆቻም “በአለፈ ተለቻ፤ ተዘረዘሩ ይቻል
ተበቀባለ” እለም የተዓረቁና፡ ወተና በዕባይና
ዶብቃቃትን ተፈተውትን ክንከውን ይምልክና፡፡

ከአትና ቅልዱ ገረበት ገመምህር አብነት ካብ ሌቦ ሌሎ
እንደትወም፤ የሚከናወች ገበዝ ክበለና በተተካት ፍዴርታት
ንገበር፡፡ ከም ዓይነ ወላይ በዘመኑ እስያድር ተለዋ ገመምህር
አብነት ንግድበሮ፡፡ ዘመኑና ተለዋ ለማዳና ከም፤
በደላየም በዕባይና በትምህርትና የሚከናወች ክንቀሳሽ
ይስ ዘመኑ ከለም ገገበር፡፡

ምዕራፍ ስለስተ፡ ደቂ መምህር አብነት

መምህር አብነት ከልተ ከከንዳና ጉምት ቁልጥት አለውምም፡፡ እነዚህ ቁልጥት ላይ ወደን አንድ ጉልጋ እየም፡፡ መምህር ጉስልተኝም ደቆም ዘላዎም ፍቃረ እነዚህ ፍሰድ የሚገኘው ከፈተኝ የሚገኘው ከፈተኝ ቀን በዚህ የሚሰጠው ከፈተኝ የሚገኘው ከፈተኝ የሚገኘው፡፡

ከልተኝም ቁልጥ ላይ ሲደሏ ኮው-ዕክ-ለምን ላይ
ኮው-ዕክ-ለምን ከከልተ ሲም አለውም፡፡ እኔ አነስተኛ
አብ ገዢና መለያ በዘጋጀል ሲም ችግዋል፡፡ እብ ከባቢና ግኝ
ስለማዋጥ በዘጋጀል ሲጋኙ እያ ችግዋል፡፡ እኔ ወዲ ጽፅ እብ
ደን መርካያ በዘጋጀል ሲም ይወዋል፡፡

መለዳ. ከወ.ዕኩ.ሉ. ስም ግኝ አበን ብብል እያ:: በባህረና
ምስጥ.ን ሰላምኑን ካልተት. ቅልዱ. ከምኑ. ክንከው.ን
ሰላምልያን ጽሑፍ.በ “መርካም” እ.ሉም ይወቻልም::
ከልተኩም ይቀ መምህር አበነት. በትምህርቶም እውን
መውቅድርት የበለምኑ:: መለይ ተምህራት አምሳይ
ከፍለ. ከይና በትምህርታ ገኩልት.ን ተስላማት.ን እያ::

መለይ አበኩ ለዕለ. ቦኩነ ይሻ.ን አበለምኑ ብርክቶዋ::
አዘም ብራት.ዋን በደንቃዬን ቅልዓ እያ:: ትምህርት
ከብ እትተት.ው. ፕሮግራ ክብ ከፍለ. ሆነ ክብ ከ.ሉም
ከፍልታት. ቅዱሙያት. ትወስኩ:: ትምህርት አዘም ቅልል
ምኩት.ን እንተከናወነ ብተሙያርካም ነገር አብ ሂተና
ምምላስ ዘዴግም ከምዘይከናት.ን ትሁረብ::

መልያ መግለጫቱ በበዝኑ ተንብበን ከላ ከምኑ
ከኩዎን እትደልይን ገፍዕቱ ቁልጥ እያ:: መልያ ወታደ
ንግድን ገተዋን እንተይተረፈ ከምኑ መንብበቱ ከንከውን
ትዕዕር:: ከምቱ ገሳ ትንበር በዘተዕት መግለጫቱ ክነንበብ
ትመክረና:: “በትምህርቱ የኩ ከልአት ዓቃቀምታት ገፏ
ንምሬን መግለጫቱ ምንባብ ወሰኔ እየ” እሳ ትኗምን::

“በትምህርቱ ዓቃቀም በለዋት ከትካነ እንደሰር ትደልያ
ትኩ ይጋምኩ እንበብ” ትብሎና:: “እንተእንበብ ዓቃቀም
አብ መግለጫቱ በዘተዕት ፍልጠት እስዽ እየ” ትብሎ:: “እነ
ስለዘንበብ እየ ቁጥሙያቱ ነውዕናን ጉስለምን ነለሁ::
ንብቃዕል እውን በዘተዕት መግለጫቱ ከንበብ እየ” እሳ
ትኗማረና:: ገዢና እውን በኩቃቃ ገለምዓ::

“እኔ ከዚ ችግርበት መቻልኩ ከዚ ዘመን ችግርበት ይቻላልኝ
በዚ እምነት እለኝ” ተብል፡፡ ስዕስ መቻልኩ
እንተረሻባ ለዚል ተብል ተሳታፊ፡፡ መለያ መምህር
አብነት እንደሸር አየለው ጥሩ ተከና ተሳታፊ፡፡
መቻልኩ እውቅኑ በምኑበት ካመይ ከምእነትበት እናርካሪት
ችግርበት ተከታታል፡፡

በፍላይ ገዢያን ገመርካሪን አገያ ስለትራታውና “እወን
መቅረብኑ እንብቡውን” እኔ ተሳጠረልና፡፡ “እወንተን
ከመይ ይስ ተብል ይመሰለከታም!” እኔ እንበጣ ተፈተዋና
ትንጋጌልና፡፡ ገዢንታይ ከምገፁፁታውና “እወን ከምዘ
ስለዝኑነት፤ እወን ከፍ ከምዘ ስለዝኑነት” እናበት
ምኑንያቶች ተፈድ኏ና፡፡ በዚሁ ወዘን ከፍ አዘንበበቶምን
ተፈተዋና መቅረብኑ እናመረዥት ተሆበና፡፡

አንን መርከያን እንዲታው ገረብበቱን አእወርኩትን
እንትንከውን፤ ተምህር ስልሳይ ክፍል አና፡፡ ዓብ በት
ቻምህርቱ ተወዋዕና በአባር ዓይነዎች፡፡ አብ አዋን
ዶረፍቱ ተፈኂሳኑ ዓብ በተ ዓባብ ክይደና ገረዳዕስ፡፡
በሰራሕ እንተሂለውና ግዢ እንተየጥሩትና በምስራሕ
ዘይተረዳኝና ነመምህርና ገዢትት፡፡

፪.፭.፯ እንትኩውን ስሜ ተወቦና ዓይና በአባር ሲለ
እንምለስ፤ አብ መንገዲ ተከቃቁቁና ክንከይድ በረከብ
ሰባት በአና ይግረሙ፡፡ ገለአም “እዘዣ ቅልዕት ከመይ
በበለ ቅዱር አለዣም” አለም ይምርቁና፡፡ ገለአም
ሸሜ “እዘዣ እቶም አስቀት እያም” ይብሉና፡፡ በአቀ ዳማ
አስቀት አና፤ ስወነትና እውን ክቻል እየ፡፡

አቶታት ይሰራ ንብረ

በመከራለት እኔ ማንታ ነዚም ገልፎበት አቶታት
መልስ::

- 1 መምህር አበነት ክንደጋ ደቂ አለው·ወያ?
- 2 ደቂ መምህር አበነት መነ መን ይበሩለ?
- 3 በንብረ ስብ እንታይ ልቦካ ይረከብ?
- 4 መለያ እንታይ ዓይነት ባህሪ አለዋ?

